

ортопедичного лікування пацієнтів і потребують подальшого вдосконалення та адаптації до потреб клініцистів у сфері ортопедичної стоматології.

Ключові слова: ортопедична стоматологія, фотограмметрія, тривимірне зображення, планування ортопедичного лікування.

ФОТОГРАММЕТРІЯ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

Король Д.М., Кіндій Д.Д., Кіндій П.Д.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава

Вступ. Розвиток медичної науки в цілому, а зокрема - стоматології, на сьогоднішній день характеризуються процесом взаємної інтеграції з технічними інноваціями з метою підвищення точності, ефективності лікувально-діагностичного процесу, а також оптимізації роботи системи охорони здоров'я [Ряховский А.Н., Кагановский И.П., Лавров В.А., Юмашев А.В., 1995].

Одним з досягнень сучасної науки в галузі програмного забезпечення є автоматизовані комп'ютерні системи, які досить успішно впроваджуються в аерокосмічній галузі та багатьох інших видах надточного виробництва. Система автоматизованого проектування на сьогоднішній день активно застосовується в різних сферах економічної діяльності. Вперше відкрилися завдяки даній тенденції можливості, по суті, заклали основу для появи нового напрямку ортопедичної стоматології, результатом чого у вітчизняній практиці стало збільшення продуктивності і якості роботи лікарів і зубних техніків [Ряховский А.Н., Дегтярєв В.М., Юмашев А.В., Ahlering A., 1995].

Актуальність. Початкові пошуки автоматизації виробничих процесів в ортопедичній стоматології відносяться до проекту компанії Hensson International 1971 року, який був присвячений створенню автоматизованого комплексу моделювання та виготовлення штучних коронок із застосуванням методики голографічного сканування порожнини рота з метою отримання візуальної інформації для подальшої розробки протеза [Hembree J. H. Jr., 1995]. Це послужило стимулом для подальшого промислового застосування системи CAD/CAM у практичній стоматології. Технології CAD/CAM допомагають у відновленні необхідних контактних пунктів, відтворенні анатомічної форми жувальних поверхонь коронок з урахуванням будови зубів-антагоністів, ідентифікації оптимальної товщини майбутньої реставрації. Основоположним принципом підготовчого етапу якісної дентальної імплантації є збір максимально точної і детальної інформації про параметри рельєфних структур

порожнини рота. У сучасній практиці він реалізується в більшості випадків із залученням цифрових технологій [Duret F., Preston J.D., 1991; Ряховский А.Н., Юмашев А.В., 1999].

Перші результати щодо створення високоточних цифрових моделей зубів у стоматологічній практиці при підтримці технологій CAD/CAM були отримані в 1994 році, в рамках проекту Центрального НДІ стоматології. Метою цих досліджень стала оцінка функціональних можливостей систем CAD/CAM стосовно відтворення максимально коректної форми зуба при моделюванні штучної коронки і загальної спроможності застосування зазначеного обладнання на етапах планування та проведення ортопедичного лікування.

Надалі робоча продуктивність графічних станцій в технологічному контакті з електронними відеокамерами підтверджувалася численними дослідженнями і практичними випробуваннями. Згідно з планом розробників, на підставі отриманих графічних даних, верстати з числовим програмним управлінням повинні були виконати механічну роботу по виготовленню реставрацій [Ряховский А.Н., Желтов С.Ю., Князь В.А., Юмашев А.В., 2000].

Ще одним актуальним прикладним напрямком застосування підходів тривимірної аналізи у стоматології є вивчення архітектури і міміки обличчя [Переверзев В.А., 1994; Косырева Т.Ф., 1996; Луцкая И.К., 2004; Ронь Г.И., Акмалова Г.М., 2010; Соловьёв М.М., Алексина Л.А., Баиндурашвили А.А., Фен Линь, 2011; Garber D.A., Salama M.A., 2000; Hönn M., Dietz K., Eiselt M.L., Göz G., 2008; Rodrigues Cde D., Magnani R., Machado M.S., Oliveira O.B., 2009; Cheong YW, Lo LJ., 2011].

У той же час емоційно-естетична оцінка досліджуваного обличчя багато в чому залежить від особливостей того, хто дає таку оцінку, - особистості пацієнта. Зокрема, на оцінку емоційно-естетичного сприйняття обличчя має вплив, існуюче у пацієнта на підсвідомому рівні або сформоване в онтогенезі уявлення про естетику обличчя [Фен Линь, 2012]. У зв'язку з цим, другим напрямом використання фотограмметрії є щелепно-лицьова і пластична хірургія.

Зростаюча потреба в пошуку нових методів діагностики захворювань скронево-нижньощелепного суглоба зумовлена високим ступенем їх поширення [Хватова В.А., 2005; Петросов Ю.А., 2007]. З огляду на функціональну роль СНЩС і певні труднощі в діагностиці, виникає необхідність в такому методі дослідження, при якому на масовому прийомі у лікаря-стоматолога просто і доступно провести діагностику. Провідні фахівці, які вивчають патологію скронево-нижньощелепного суглоба, визнають необхідність вивчення рухів нижньої щелепи [Каливраджинян Э.С. и др., 1995]. Графічний запис рухів дає можливість детально вивчити синхронність роботи даного анатомічного утворення [Айзенберг А.М., Лебеденко И.Ю. и др., 2004; Понарин Я.П., 2009]. Саме при функціональних порушеннях виникають дискоординація жувальних м'язів, асинхронність рухів і зміна внутрішньосуглобових взаємин, що може виявитися ще одним перспективним напрямком застосування фотограмметрії в стоматології.

Мета роботи - розширення можливостей сучасної фотограмметрії в ортопедичній стоматології для повноцінної діагностики і якісного лікування пацієнтів.

Матеріали та методи. Нами проаналізовано 24 доступних джерела літератури, з них 6 - іноземні видання. Глибина пошуку складала 30 років.

Із загальної кількості вивчених джерел літератури у 15 наукових працях висвітлюються питання застосування фотограмметрії в стоматологічній практиці. Решта наукових матеріалів загальномедичного спрямування.

Результати. Аналіз доступних джерел літератури дозволяє стверджувати, що застосування автоматизованої системи проектування дозволило виділити ряд актуальних теоретичних і практичних питань для професійних дискусій. Основні проблеми в розробці, винесені на обговорення серед фахівців, зводяться до наступних положень:

- наявні спотворення виключають можливість отримання реальної картини стану зуба і навколишніх тканин;
- для отримання більш високої точності необхідно застосовувати 20-ти кратне збільшення;
- обладнання камери джерелом світла заважає отриманню об'єктивного зображення, оскільки світлове спотворення вкрай негативно відбивається на якості подальшого моделювання зуба.

Система CAD/CAM сприяла просуванню сучасної ортопедичної стоматології в реалізації професійних практичних рішень на новий рівень. Розробки в цій галузі дозволяють створювати високоточні цифрові моделі зубів, дають можливість отримання високоточної об'єктивної інформації з її подальшим аналізом і значно підвищують ефективність ортопедичного лікування [Ряховский А.Н., Юмашев А.В., Левицкий В.В., 2006].

З огляду на показники емоційно-естетичного сприйняття обличчя самим пацієнтом, щелепно-лицьові і пластичні хірурги повинні прагнути до того, щоб результатом їхньої професійної діяльності стало підвищення привабливості реконструйованого ними обличчя, як для самого пацієнта, так і для його оточення.

У зв'язку з цим щелепно-лицьові і пластичні хірурги повинні знати і враховувати при плануванні лікування ті чинники, які впливають на емоційно-естетичне сприйняття обличчя як пацієнтом, так і тими, хто в подальшому буде оцінювати естетичний ефект проведеного лікування. До таких факторів належать: архітектоніка обличчя, міміка, стать і вік, етнічна приналежність пацієнтів, їх професійний і соціально-економічний статус [Переверзев В.А., 1994; Косырева Т.Ф., 1996; Ронь Г.И., Акмалова Г.М., 2010].

Дослідити характер зв'язку між окремими показниками архітектоніки обличчя пацієнта за даними фотограмметрії і оцінкою емоційно-естетичного сприйняття його дозволяють особливості перехресної оцінки емоційно-естетичного сприйняття обличчя [Соловьёв М.М., Алексина Л.А., Орманов С.Е., 2014].

З метою дослідження рухів нижньої щелепи запропонований і використовується на практиці метод безконтактної технології оптичної системи

спостереження СТ-Трек для виявлення дисфункції скронево-нижньощелепного суглоба [Пятанова Е.А., Конов С.Г., Потапов В.П., Каменева Л.А., 2017].

Перевагою запропонованого методу є реалізація безконтактної технології реєстрації рухів нижньої щелепи. На відміну від аналогових систем реєстрації рухів нами наноситься тільки вимірювальний маркер на підборіддя, який не перешкоджає природному руху нижньої щелепи і не дозволяє лікарю впливати на достовірність отриманої інформації.

Висновки. Як і у будь-якій інноваційній галузі, у тривимірній фотограмметрії є величезний потенціал для розвитку. Фотограмметрія відкрила нові горизонти у питаннях визначення параметричних характеристик біологічних об'єктів, вказала напрямки подальшого вивчення, складання масштабної об'ємної моделі об'єктів дослідження. Безумовно, фотограмметрія знайшла своє місце в медичних технологіях, але залишається низка питань практичного характеру.

Ключові слова: ортопедична стоматологія, фотограмметрія, обличчя, скронево-нижньощелепний суглоб, емоціонально-естетична оцінка, комп'ютерне проектування.

ВИКОРИСТАННЯ АНТИБАКТЕРІАЛЬНОГО ЗАСОБУ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХРОНІЧНОГО ВЕРХІВКОВОГО ПЕРІОДОНТИТУ

Костиренко О.П., Сідаш Ю.В., Котелевська Н.І.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава

Вступ. Проблема лікування хронічних форм періодонтитів, які мають тенденцію до загострення при неуспішності консервативного лікування полягає у виборі тактики подальших дій лікаря. Зазвичай при частих рецидивах пацієнту пропонують хірургічне лікування – методи апікального втручання або ж взагалі видалення зуба. Не всі пацієнти погоджуються на такі методики, в умовах цього постає питання створення більш ефективного протоколу лікування хронічних періапікальних процесів.

Актуальність. Ключовими моментами при повторному ендодонтичному втручанні є необхідність перешкодити персистуванню мікроорганізмів в апікальній частині системи кореневих каналів та досягнути тривимірної obturації кореневого каналу. Зважаючи на вищеописане, ми звернули свою увагу